

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē yuddhakāṇḍē

॥ ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatruḡnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīrāmālakṣmaṇau viṣaṃjñau dṛṣṭvā vānarāṇāṃ śōka indrajitō
harṣōdgārō vibhīṣaṇēna sugrīvasya prabōdhanam indrajitā
laṅkāṃ gatvā pitaram prati śatruvadhavṛttāntasya śrāvaṇam
prasannēna rāvaṇēna svaputrasyābhinandanam

tatō dyāṃ pṛthivīm caiva
vīkṣamāṇā vanaukasah |
dadṛśuḥ santatau bāṇai -
rbhrātarau rāmālakṣmaṇau ॥ 6.46.1 ॥

vṛṣṭvēvōparatē dēvē
kṛtakarmaṇi rākṣasē |
ājagāmātha taṃ dēsam
sasugrīvō vibhīṣaṇah ॥ 6.46.2 ॥

nīlaśca dvividō maindah
suṣēṇah kumudō'ṅgadah |
tūrṇam hanumatā sārdha -
manvaśōcanta rāghavau ॥ 6.46.3 ॥

acēṣṭau mandaniḥśvāsau
śōṇitēna pariplutau |
śarajālācitau stabdhau
śayānau śaratalpagau || 6.46.4 ||

niḥśvasantau yathā sarpau
niścēṣṭau mandavikramau |
rudhirasrāvadigdhāṅgau
tapanīyāviva dhvajau || 6.46.5 ||

tau vīraśayanē vīrau
śayānau mandacēṣṭitau |
yūthapaiḥ svaiḥ parivṛtau
bāṣpavyākulalōcanaiḥ || 6.46.6 ||

rāghavau patitau drṣṭvā
śarajālasamanvitau |
babhūvurvyathitāḥ sarvē
vānarāḥ savibhīṣaṇāḥ || 6.46.7 ||

antarikṣaṃ nirīkṣantō
diśaḥ sarvāśca vānarāḥ |
na cainaṃ māyayā channaṃ
dadṛśū rāvaṇiṃ raṇē || 6.46.8 ||

taṃ tu māyāpraticchannaṃ
māyayaiva vibhīṣaṇaḥ |
vīkṣamāṇō dadarśāgrē
bhrātuḥ putramavasthitam |

tamapratimakarmāṇa -
mapratidvandvamāhavē || 6.46.9 ||

dadarśāntarhitam vīraṃ
varadānād vibhīṣaṇaḥ |
tējasā yaśasā caiva
vikramēṇa ca saṃyutaḥ || 6.46.10 ||

indrajit tvātmanaḥ karma
tau śayānau samīkṣya ca |
uvāca paramaprītō
harṣayan sarvarākṣasān || 6.46.11 ||

dūṣaṇasya ca hantārau
kharasya ca mahābalau |
sāditau māmakairbāṇai -
rbhrātarau rāmalakṣmaṇau || 6.46.12 ||

nēmau mōkṣayituṃ śakyā -
vētasmādiṣubandhanāt |
sarvairapi samāgamyā
sarṣisaṅghaiḥ surāsuraiḥ || 6.46.13 ||

yatkṛtē cintayānasya
śōkārtasya piturmama |
asprṣṭvā śayanaṃ gātrai -
striyāmā yāti śarvarī || 6.46.14 ||

kṛtsnēyaṃ yatkṛtē laṅkā
nadī varṣāsvivākulā |

sō'yaṃ mūlaharō'narthaḥ
sarvēśāṃ śamitō mayā || 6.46.15 ||

rāmasya lakṣmaṇasyaiva
sarvēśāṃ ca vanaukasām |
vikramā niṣphalāḥ sarvē
yathā śaradi tōyadāḥ || 6.46.16 ||

ēvamuktvā tu tān sarvān
rākṣasān paripaśyataḥ |
yūthapānapi tān sarvāṃ -
stāḍayat sa ca rāvaṇiḥ || 6.46.17 ||

nīlaṃ navabhirāhatya
maindaṃ sadviviḍaṃ tathā |
tribhistribhiramitraghna -
statāpa paramēṣubhiḥ || 6.46.18 ||

jāmbavantaṃ mahēśvāsō
viddhvā bāṇēna vakṣasi |
hanūmatō vēgavatō
visasarja śarān daśa || 6.46.19 ||

gavākṣaṃ śarabhaṃ caiva
tāvapyamitavikramau |
dvābhyāṃ dvābhyāṃ mahāvēgō
vivyādha yudhi rāvaṇiḥ || 6.46.20 ||

gōlāṅgūlēsvaraṃ caiva
vāliputramathāṅgadam |

vivyādha bahubhirbāṇai -

stvaramāṇō'tha rāvaṇiḥ || 6.46.21 ||

tān vānaravarān bhittvā

śarairagniśikhōpamaiḥ |

nanāda balavāṃstatra

mahāsattvaḥ sa rāvaṇiḥ || 6.46.22 ||

tānardayitvā bāṇaughai -

strāsayitvā ca vānarān |

prajahāsa mahābāhu -

rvacanaṃ cēdamabravīt || 6.46.23 ||

śarabandhēna ghōrēṇa

mayā baddhau camūmukhē |

sahitau bhrātarāvētau

niśāmayata rākṣasāḥ || 6.46.24 ||

ēvamuktāstu tē sarvē

rākṣasāḥ kūṭayōdhinaḥ |

paraṃ vismayamāpannāḥ

karmaṇā tēna harṣitāḥ || 6.46.25 ||

vinēduśca mahānādān

sarvē tē jaladōpamāḥ |

hatō rāma iti jñātvā

rāvaṇiṃ samapūjayan || 6.46.26 ||

niṣpandau tu tadā dṛṣṭvā

bhrātarau rāmalakṣmaṇau |

vasudhāyāṃ nirucchvāsau

hatāvityanvamanyata || 6.46.27 ||

harṣeṇa tu samāviṣṭa

indrajit samitiñjayaḥ |

pravivēśa purīṃ laṅkāṃ

harṣayan sarvanairṛtān || 6.46.28 ||

rāmalakṣmaṇayōrdrṣtvā

śarīrē sāyakaiścītē |

sarvāṇi cāṅgōpāṅgāni

sugrīvaṃ bhayamāviśat || 6.46.29 ||

tamuvāca paritrastaṃ

vānarēndraṃ vibhīṣaṇaḥ |

sabāṣpavadanaṃ dīnaṃ

śōkavyākulalōcanaṃ || 6.46.30 ||

alaṃ trāsēna sugrīva

bāṣpavēgō nigrhyatām |

ēvamprāyāṇi yuddhāni

vijayō nāsti naiṣṭhikaḥ || 6.46.31 ||

sabhāgyaśēṣatāsmākaṃ

yadi vīra bhaviṣyati |

mōhamētau prahāsyētē

mahātmānau mahābalau || 6.46.32 ||

paryavasthāpayātmāna -

manāthaṃ māṃ ca vānara |

satyadharmābhiraktānām

nāsti mṛtyukṛtaṃ bhayam || 6.46.33 ||

ēvamuktvā tatastasya

jalaklinnēna pāṇinā |

sugrīvasya śubhē nētrē

pramamārja vibhīṣaṇaḥ || 6.46.34 ||

tataḥ salilamādāya

vidyayā parijapya ca |

sugrīvanētrē dharmātmā

pramamārja vibhīṣaṇaḥ || 6.46.35 ||

vimṛjya vadaṇaṃ tasya

kāpirājasya dhīmataḥ |

abravīt kālasamprāpta -

masambhrāntamidaṃ vacaḥ || 6.46.36 ||

na kālaḥ kāpirājendra

vaiklavyamavalambitum |

atisnēhō'pi kālē'smin

marañyōpakalpatē || 6.46.37 ||

tasmādutsṛjya vaiklavyaṃ

sarvakāryavināśanam |

hitaṃ rāmapurōgāṇām

sainyānāmanucintaya || 6.46.38 ||

atha vā rakṣyatām rāmō

yāvatsaṃjñāviparyayaḥ |

labdhasaṃjñau hi kākutsthau

bhayaṃ nau vyapanēṣyataḥ || 6.46.39 ||

naitat kiñcana rāmasya

na ca rāmō mumūrṣati |

nahyēnaṃ hāsyatē lakṣmī -

rdurlabhā yā gatāyusām || 6.46.40 ||

tasmādāśvāsayaātmānaṃ

balaṃ cāśvāsaya svakam |

yāvat sainyaṇi sarvāṇi

punaḥ saṃsthāpayāmyaham || 6.46.41 ||

ētē hi phullanayanā -

strāsādāgatasādhvasāḥ |

karṇē karṇē prakathitā

harayō harisattama || 6.46.42 ||

māṃ tu dr̥ṣṭvā pradhāvanta -

manīkaṃ sampraharṣitam |

tyajantu harayastrāsaṃ

bhuktapūrvāmiva srajam || 6.46.43 ||

samāśvāsya tu sugrīvaṃ

rākṣasēndrō vibhīṣaṇaḥ |

vidrutaṃ vānarānīkaṃ

tat samāśvāsayaṭ punaḥ || 6.46.44 ||

indrijit tu mahāmāyaḥ

sarvasainyasamāvṛtaḥ |

vivēśa nagarī laṅkāṃ

pitaraṃ cābhyupāgamat || 6.46.45 ||

tatra rāvaṇamāsādyā

abhivādya kṛtāñjaliḥ |

ācacakṣē priyaṃ pitrē

nihatau rāmalakṣmaṇau || 6.46.46 ||

utpapāta tatō hr̥ṣṭaḥ

putraṃ ca pariṣasvajē |

rāvaṇō rakṣasāṃ madhyē

śrutvā śatrū nipātatau || 6.46.47 ||

upāghrāya ca taṃ mūrdhni

papraccha prītamānasaḥ |

pr̥cchatē ca yathāvṛttaṃ

pitrē tasmai nyavēdayat || 6.46.48 ||

yathā tau śarabandhēna

niścēṣṭau niṣprabhau kṛtau || 6.46.49 ||

sa harṣavēgānugatāntarātmā

śrutvā girāṃ tasya mahārathasya |

jahau jvaraṃ dāśarathēḥ samutthaṃ

prahr̥ṣṭavācābhinananda putraṃ || 6.46.50 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye

yuddhakāṇḍē ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ ||